

Tilburg, 9 juli 2010

Gemeente Tilburg
College van B en W
Postbus 90155
5000 LH TILBURG

Ons kenmerk: 1689/AvdB/MM/Wmo
Onderwerp: gevraagd advies op "Doorontwikkeling Wmo naar wijkgerichte aanpak"

Geacht College,

Op 29 juni 2010 werd door u de conceptvisie "Doorontwikkeling Wmo naar wijkgerichte aanpak" vastgesteld en aansluitend besloten advies te vragen aan onze adviesraad om dit advies te betrekken bij het besluit over de visie, zoals dit aan de raad zal worden aangeboden. De Wmo-adviesraad voldoet bij deze aan uw verzoek, in het vertrouwen hiermee een bijdrage te leveren aan een zorgvuldig proces van besluitvorming.

Algemeen.

Ten behoeve van de financiële beheersbaarheid van de Wmo en versterking van het "meedoen" en de zelfredzaamheid van burgers, wordt door u een wijkgeoriënteerde inrichting van zorg en welzijn voorgesteld, waarin tevens wordt bereikt dat familie- en buurt/vrijwilligerszorg (weer) een omvangrijk deel van de zorg- en welzijnstaken draagt. Extramuralisering en dubbele vergrijzing enerzijds en toenemende druk op de middelen anderzijds dwingen tot een fundamentele herbezinning op de ontwikkelrichting om noodzakelijke zorg en welzijn vanuit de Wmo ook in de toekomst te kunnen waarborgen.

Ook in breder perspectief is de Wmo-adviesraad de overtuiging toegedaan dat de maatschappelijke inrichting van zorg en welzijn nieuwe wegen dient te vinden. Het heersende controle(beheers)-denken heeft in veel systemen geleid tot controlgerichte fragmentatie van arbeidsprocessen, bureaucrativering en een cultuur van afvinken. Evenwicht tussen controle en vertrouwen zal in een aantal maatschappelijke systemen dienen te worden hervonden. De gekozen beleidsrichting buigt om van "vertrouwen is goed, controle is beter" naar "controle is goed, vertrouwen is beter". De Wmo-adviesraad spreekt over de kansen van deze ombuiging zowel inhoudelijk-kwalitatief als financieel haar volle vertrouwen uit.

De adviesraad onderschrijft de gehanteerde argumenten voor het voorgenomen beleid. De adviesraad juicht de gekozen beleidsrichtingen in de notitie, oriëntatie op de wijk en decentrale subsidiaire aansturing, ronduit en van harte toe.

Op een aantal onderdelen van de kadernotitie wil de Adviesraad nader ingaan.

Indiceren.

Om besluitlijnen bij het indiceren kort te maken en dicht bij de beleving van de hulpvrager te houden is eerder al bij collegebesluit van 23 september 2008, no. 4 vastgelegd het indiceren "in eigen hand" te nemen. In het concept van de wijkgerichte aanpak kan dit indiceren ook door Loket Z-medewerkers worden uitgebreid naar AWBZ-voorzieningen en wordt uitgevoerd volgens de vraagverdiepende methodiek "aan de keukentafel".

De kwetsbaarheid van indiceren in eigen hand blijft de combinatie van belangen in één hand, vergelijkbaar met de verzekeraar die de patiënt onderzoekt. De Wmo-adviesraad adviseert u om die reden een extra zekerheid voor cliënten in te bouwen door bijvoorbeeld een stedelijke auditcommissie met enkele onafhankelijke personen in te richten. Voor deze auditcommissie zou tevens een bredere opdracht naar systeemevaluatie kunnen worden overwogen.

Verbindingen.

De voorgestane ontwikkelrichting leunt in concept in niet onbelangrijke mate op waardeverbindingen/netwerken op wijkniveau: verbinding van welzijn en zorg, afstemming en verbinding van professionals en geïntensiveerde burgerparticipatie in de vorm van familiezorg en georganiseerd en individueel vrijwilligerswerk, verbinding van vraag en hulp ook in termen van beschikbaar arbeidspotentieel. In het geval van arbeidspotentieel op afstand van de arbeidsmarkt snijdt het mes gelijktijdig aan twee kanten: meedoen, zingeving en hulp. Financiële beheersbaarheid zou in de toekomst wel eens kunnen gaan afhangen van het welslagen om het meedoen van (georganiseerde) burgers te mobiliseren. Tegelijkertijd is familiezorg en vrijwilligerszorg niet een onuitputtelijke bron en kunnen zij niet het professionele werk overnemen. De Wmo-adviesraad beveelt aan in één van de voorgenomen pilots een specifieke onderzoeksopdracht op te nemen naar interventies om deze duurzame verbindingen te stimuleren.

Processturing.

De Wmo-adviesraad wil naast de waardering voor de karakterisering van de huidige situatie en de gewenste uitkomsten van de verandering zorg uitspreken over de nog in de ogen van de adviesraad onvoldoende invulling van een aanpak van de verandering. De weg van idee naar uitkomst is vrijwel volledig als een zichzelf sturend organisch (leer)proces beschreven, afhankelijk van “gekozen initiatieven in verschillende wijken”¹. De adviesraad is van mening dat zonder een nadere invulling van de veranderstrategie ongewenst ruime risico's worden genomen met dit ongebooren kind. Mogelijk dat een nog te volgen “concreet projectplan”² hierover duidelijkheid biedt.

Ook wanneer de gewenste wijkspecifieke zelfsturende brede netwerken van zorg en welzijn met brede decentrale bevoegdheden zijn bereikt zullen krijtlijnen voor duurzame inrichting en instandhouding nodig blijven. Ook in dit opzicht is een verdere inkleuring naar de mening van de adviesraad gewenst.

Loketten.

De Wmo-adviesraad is meer dan verontrust over uw voornemen het aantal Loketten Z te verminderen en kan daarvoor, met name tegen de achtergrond van de beleidsvoorstellen naar wijkgerichte aanpak, op dit moment geen begrip opbrengen.

Waar volgens uw opvatting over vier jaar op het niveau van een 20-tal wijken dragend verbonden netwerken dienen te ontstaan tussen (gemeentelijke) diensten, zorgaanbieders, welzijnsdiensten, familiezoorgers en (georganiseerde) vrijwilligers is een “fysieke uitvalsbasis”³ essentieel. De huidige Loketten Z dienen in uw visie inhoudelijk omgebouwd en verbreed te worden tot een “Loket A t/m Z” en vervolgens meldt u besloten te hebben het aantal terug te brengen van acht naar vier, omdat “de medewerkers van het loket voortaan naar de mensen komen”⁴.

¹ Pagina 4 van 9 Conceptvisie Doorontwikkeling Wmo naar wijkgerichte aanpak, laatste alinea

² idem

³ Pagina 6 van 9 Conceptvisie Doorontwikkeling Wmo naar wijkgerichte aanpak, ontwikkeling loket Z

⁴ idem

De adviesraad beveelt u dringend aan dit voornemen te heroverwegen.

Het voornemen staat in de ogen van de adviesraad op gespannen voet met het voorgestelde beleid "Doorontwikkeling Wmo naar wijkgerichte aanpak". Daarbij is een fysieke uitvalsbasis voorwaarde voor bouw, instandhouding en afstemming van netwerkpersoneel en dringend gewenst voor herkenbaarheid voor zorgvragers in de wijk.

Tevens spreekt de adviesraad in relatie tot uw voornemen zijn zorg uit over de beleving van consistentie en betrouwbaarheid van beleid bij (georganiseerde) burgers wanneer ingezet succesvol beleid binnen vier jaar zo omvangrijk wordt teruggenomen.

De kostenoverweging ter zake, in zich volslagen legitiem, is volgens uw documentatie Heroverwegingsoperatie 2010 gebaseerd op weinig meer dan een "aanname", waar "voor een realistische berekening een aantal zaken nader moeten worden ingevuld"⁵.

De feitelijke kosten van de Loketten Z zijn zeer overwegend personeelslasten en slechts zeer beperkt de huisvestingslasten. Reallocatie van menskracht en middelen naar vier in plaats van acht loketten en de cultuuromslag naar het indiceren aan de keukentafel leiden in zichzelf niet tot vraagvermindering of taakbeperking. Voor mogelijke doelmatigheidseffecten wordt in de aangegeven documentatie geen houvast gevonden. Kortom: de financiële paragraaf overtuigt naar onze opvatting onvoldoende om zulk een ingrijpend besluit te verantwoorden.

Grenzen aan zelfredzaamheid.

De Wmo-adviesraad dringt er op aan bij de gehele operatie naar een wijkgerichte aanpak aandacht te hebben voor de groep van mensen die nu en ook in die nieuwe structuren niet tot zelfredzaamheid zullen kunnen komen.

De Wmo-adviesraad is in het proces van adviesvorming over dit voornemen van beleid door uw ambtelijk medewerkers degelijk en zorgvuldig geïnformeerd. Namens de adviesraad spreek ik daarvoor graag onze waardering uit.

Tenslotte spreekt de adviesraad de verwachting uit dat het beeld van "de wijkzuster op de solex" over een vijftal jaren Tilburg (weer) kan sieren, waarbij zij model staat voor de directheid, toegankelijkheid en nabijheid van de wijkgebonden professionals, de familie­zorg en vrijwilligers in het netwerk zorg en welzijn.

In afwachting van uw reactie,
met hartelijke groet,

WMO adviesraad Tilburg,
A.L.M.L. van der Bruggen, voorzitter

⁵ Heroverwegingsoperatie 2010, dienst Zorg en Welzijn, ZW 023, tekst Optie basisscenario